

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра публічного управління та права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан економічного факультету

Вікторія Вікторія КРИКУНОВА
« 14 » *вересня* 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 12 ДЕРЖАВНЕ БУДІВНИЦТВО ТА МІСЦЕВЕ
САМОВРЯДУВАННЯ

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень	<u>початковий рівень (короткий цикл)</u> (початковий рівень (короткий цикл), бакалавр, магістр)
спеціальність	<u>081 «Право»</u> (шифр і назва спеціальності)
освітня програма	<u>«Право»</u> (назва освітньо-професійної програми)
факультет	<u>економічний</u> (назва факультету)

Робоча програма з дисципліни «Державне будівництво та місцеве самоврядування» для
(назва навчальної дисципліни)
здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти, які навчаються за
освітньо-професійною програмою
«Право» спеціальності 081 «Право»
(назва освітньої програми) (шифр і назва спеціальності)

Розробники:

*Риженко Ірина Миколаївна доцент кафедри публічного управління та права,
к.ю.н., доцент.*

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та права
Протокол від «10» вересня 2021 року № 2

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету
Протокол від «14» вересня 2021 року № 2

Затверджено на Вченій раді економічного факультету

Протокол від «14» вересня 2021 року № 2

В.о. завідувача кафедри публічного управління та права

(підпис)

Людмила СІМОНЦЕВА
(ім'я та прізвище)

«10» вересня 2021 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: <u>08 Право</u>	Обов'язковий компонент	
Змістових частин – 2	Спеціальність <u>081 Право</u>	Рік підготовки	
		I-й	-
Загальна кількість годин – 150 год.		Семестр	
		II-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 5	Ступінь вищої освіти: <u>Молодший бакалавр</u>	Лекції	
		36 год.	-
		Практичні, семінарські	
		36 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		78 год.	год.
Вид контролю: Екзамен (II семестр).			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 1/1

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Державне будівництво та місцеве самоврядування» є обов'язковим компонентом підготовки здобувачів початкового рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право освітньо-професійної програми «Право» та спрямована на формування і розвиток загальних та спеціальних (фахових) компетентностей у відповідності до освітньо-професійної програми.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільні відносини, які складаються у процесі організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Мета: навчальна дисципліна передбачає вивчення основних положень науки державного будівництва та місцевого самоврядування України, законодавства про організацію та діяльність органів публічної влади в Україні, систему органів публічної влади, завдання, принципи, форми та методи їх діяльності.

Завдання курсу:

Теоретичні:

- надати здобувачам знання про предмет, методи, систему і джерела науки державного будівництва та місцевого самоврядування; про поняття, види (форми) публічної влади, їх особливості; про правовий статус, завдання, принципи, структуру, форми та методи діяльності органів публічної влади;

- ознайомити з функціями, компетенцією, повноваженнями органів публічної влади – Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також із порядком їх організації та здійснення діяльності.

Практичні:

- тлумачити та застосовувати діюче законодавство під час розв'язання правових ситуацій;

- аналізувати особливості та тенденції державно-правових явищ;

- орієнтуватися та використовувати на практиці нормативно - правові документи у різних галузях права;

- аналізувати тенденції юридичної практики та оцінювати їх з точки зору відповідності закону;

- використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;

- вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію;

- пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту;

- працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи;

- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів;

- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність вирішувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання на основі всебічних спеціалізованих емпіричних та теоретичних знань.

Загальна компетентність

ЗК 6. Розуміння сутності предметної області та меж професійної діяльності.

Фахові компетентності

СК 3. Здатність вільно володіти та застосовувати професійну термінологію.

СК 4. Здатність до пошуку, аналізу та застосування джерел права у професійній діяльності.

СК 5. Здатність до типового та творчого вирішення конкретних та абстрактних правових проблем.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН 3. Демонструвати знання алгоритму комплексного аналізу та вирішення конкретної правової ситуації.

ПРН 4. Володіння навичками пошуку та аналізу правової інформації, джерел права.

ПРН 7. Навички доносити власну думку та професійне бачення проблеми до респондентів.

ПРН 10. Використовувати юридичні інструментарії при вирішенні правових проблем на підставі вивчення та аналізу стану забезпечення верховенства принципу захисту прав, свобод і законних інтересів людини.

ПРН 14. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

Міждисциплінарні зв'язки: основи конституційного права, адміністративне право.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Тема № 1. Державне будівництво та місцеве самоврядування України як юридична наука

Поняття державного будівництва та місцевого самоврядування. Основні напрями здійснення державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні.

Поняття, предмет і система науки державного будівництва та місцевого самоврядування. Історичний розвиток науки державного будівництва та місцевого самоврядування.

Поняття, система і завдання державного будівництва та місцевого самоврядування як навчальної дисципліни.

Тема № 2. Основні засади організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні

Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні.

Поняття, види та ознаки публічної влади. Особливості державної влади. Особливості влади місцевого самоврядування. Органи державної влади: поняття, ознаки, види. Органи місцевого самоврядування: поняття, ознаки, види. Система органів публічної влади в Україні. Основні принципи організації та діяльності органів публічної влади. Функції та компетенція органів публічної влади. Форми та методи діяльності органів публічної влади.

Тема № 3. Основи організації та діяльності органів публічної влади

Правова основа діяльності органів публічної влади. Адміністративно-територіальний устрій та територіальна основи діяльності органів публічної влади. Матеріально-фінансова основа діяльності органів публічної влади.

Публічна служба: поняття, принципи, правова основа діяльності.

Професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронатна служба в державних органах, служба в органах влади Автономної Республіки Крим.

Тема № 4. Організація роботи Верховної Ради України

Правовий статус Верховної Ради України. Місце та роль Верховної Ради в системі органів державної влади. Завдання, принципи та основи діяльності Верховної Ради України. Структура Верховної Ради України. Функції та компетенція Верховної Ради України. Форми та методи діяльності

Верховної Ради України. Відповідальність Верховної Ради України. Організація та проведення виборів народних депутатів до Верховної Ради України. Правовий статус народного депутата України. Форми та методи діяльності народних депутатів України. Відповідальність народних депутатів України.

Організація роботи Голови Верховної Ради України та його заступників. Система, будова та порядок утворення комітетів Верховної Ради України. Функції та компетенція комітетів Верховної Ради. Організація роботи тимчасових комісій Верховної Ради України. Структура, функції та організація роботи апарату Верховної Ради України.

Організація роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Причини утворення інституту омбудсмена в різних країнах Європи. Світові моделі захисника прав і свобод людини і громадянина.

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ТА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, ІНШИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Тема № 5. Організація роботи Президента України

Президент України в системі органів державної влади, основи його правового статусу та функціонування. Завдання, принципи та основи діяльності Президента України. Гарантії діяльності Президента України. Організація та проведення виборів Президента України. Правовий статус Президента України. Відповідальність Президента України.

Здійснення процедури імпічменту Президента України. Функції та компетенція Президента України. Форми та методи діяльності Президента України. Представництво держави Президентом України. Нормотворча діяльність Президента України. Установча діяльність Президента України. Участь Президента України у здійсненні контрольних та інших повноважень. Офіс Президента України: завдання, функції, структура, основні напрями діяльності. Рада Національної безпеки і оборони України: завдання, функції, структура, основні напрями діяльності.

Тема № 6. Організація роботи Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади

Кабінет Міністрів України в системі органів державної влади, основи його правового статусу та функціонування. Завдання, принципи та основи діяльності Кабінету Міністрів України. Структура Кабінету Міністрів України. Функції та компетенція Кабінету Міністрів України. Форми та методи діяльності Кабінету Міністрів України. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, основи їх правового статусу та функціонування.

Структура міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Форми та методи діяльності міністерств та інших центральних органів

виконавчої влади.

Місцеві державні адміністрації, основи їх правового статусу та функціонування. Види та структура місцевих державних адміністрацій. Форми та методи діяльності місцевих державних адміністрацій.

Тема № 7. Основні засади місцевого самоврядування

Поняття і система місцевого самоврядування в Україні. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування: поняття, ознаки, основи правового статусу. Форми реалізації місцевого самоврядування. Місцеві вибори та місцеві референдуми. Загальні збори. Громадські слухання.

Тема № 8. Органи та посадові особи місцевого самоврядування

Представницькі та інші органи місцевого самоврядування, їх взаємозв'язок з територіальними громадами. Сільські, селищні, міські голови, основи їх правового статусу та функціонування.

Організація роботи депутатів місцевих рад у виборчих округах. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад.

Органи самоорганізації населення: основи їх правового статусу та функціонування.

Тема № 9. Відносини органів державної влади та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції

Відносини органів державної влади та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян.

Відносини органів державної влади та органів місцевого самоврядування із судовими органами та органами юстиції.

Відносини органів державної влади та органів місцевого самоврядування з органами прокуратури, Служби безпеки України та органами внутрішніх справ.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		го	лк	пр	лаб	інд		с.р	го	лк	пр	лаб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Загальнотеоретичні аспекти організації державного будівництва та місцевого самоврядування України												
Тема 1. Державне будівництво та місцеве самоврядування України як юридична наука.	12	2	2			8						
Тема 2. Основні засади організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні.	16	4	4			8						
Тема 3. Основи організації та діяльності органів публічної влади.	16	4	4			8						
Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України.	16	4	4			8						
Разом за змістовою частиною 1	60	14	14			32						
Змістова частина 2. Організація та діяльність Президента України та Кабінету Міністрів України, інших органів влади												
Тема 5. Організація роботи Президента України	20	6	6			8						
Тема 6. Організація роботи Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади	16	4	4			8						
Тема 7. Основні засади місцевого самоврядування.	16	4	4			8						
Тема 8. Органи та посадові особи місцевого самоврядування	16	4	4			8						
Тема 9. Відносини органів державної влади та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції.	22	4	4			14						
Разом за змістовою частиною 2	90	22	22			46						
Усього годин:	150	36	36			78						

5. ЗМІСТОВІ ЧАСТИНИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ
1 курс 2 семестр
ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ
АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА ТА
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Лекційний модуль:

Тема 1. Державне будівництво та місцеве самоврядування України як юридична наука (2 год.).

Тема 2. Основні засади організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні (4 год.).

Тема 3. Основи організації та діяльності органів публічної влади (4 год.).

Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України (4 год.).

Семінарський модуль:

Тема 1. Державне будівництво та місцеве самоврядування України як юридична наука (2 год.).

Тема 2. Основні засади організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні (4 год.).

Тема 3. Основи організації та діяльності органів публічної влади (4 год.).

Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України (4 год.).

Модуль самостійної роботи:

Тема 1. Державне будівництво та місцеве самоврядування України як юридична наука (8 год.).

Тема 2. Основні засади організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні (8 год.).

Тема 3. Основи організації та діяльності органів публічної влади (8 год.).

Тема 4. Організація роботи Верховної Ради України (8 год.).

Підсумкова тека: підсумковий контроль за змістовою частиною у формі тестування.

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ТА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ,
ІНШИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ

Лекційний модуль:

Тема 5. Організація роботи Президента України (6 год.).

Тема 6. Організація роботи Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади (4 год.).

Тема 7. Основні засади місцевого самоврядування (4 год.).

Тема 8. Органи та посадові особи місцевого самоврядування (4 год.).

Тема 9. Відносини органів державної влади та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції (4 год.).

Семінарський модуль:

Тема 5. Організація роботи Президента України (6 год.).

Тема 6. Організація роботи Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади (4 год.).

Тема 7. Основні засади місцевого самоврядування (4 год.).

Тема 8. Органи та посадові особи місцевого самоврядування (4 год.).

Тема 9. Відносини органів державної влади та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції (4 год.).

Модуль самостійної роботи:

Тема 5. Організація роботи Президента України (8 год.).

Тема 6. Організація роботи Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади (8 год.).

Тема 7. Основні засади місцевого самоврядування (8 год.).

Тема 8. Органи та посадові особи місцевого самоврядування (8 год.).

Тема 9. Відносини органів державної влади та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції (14 год.).

Підсумкова тека: підсумковий контроль за змістовою частиною у формі контрольної роботи, екзамен.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості молодшого бакалавра права з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод тощо).

У програмі передбачаються такі методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда, навідні питання тощо);
- бінарні заняття (залучення практичних працівників до проведення лекційного та/або семінарського заняття);
- практичний метод (семінарські заняття, розв'язання ситуаційних та

практичних завдань, логічна характеристика понять, складання процесуальних документів, тощо);

- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, заповнення та/або самостійне складання таблиць за запропонованою темою, схем, аналітичних повідомлень тощо);

- інтегроване навчання – об'єднання навчального матеріалу з різних освітніх галузей;

- mikrolearning – технології використання коротких навчальних відео;

- технології дистанційного навчання - сукупність методів, форм і засобів взаємодії зі здобувачами в процесі самостійного, але контрольованого засвоєння ним певного масиву знань;

- bring your own device (BYOD) - технології використання власних гаджетів, згідно з якою здобувачам дозволено або рекомендується використовувати особисті мобільні пристрої (телефони, планшети, ноутбуки) для доступу до корпоративних даних та систем, Інтернет ресурсів;

- самостійна робота.

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності

Навчальна лекція. В ході лекції використовуються прийоми усного викладення інформації, підтримання уваги протягом тривалого часу, активізації мислення здобувачів, прийоми забезпечення логічного запам'ятовування, переконання, аргументації, доказів, класифікації, систематизації і узагальнення.

Бесіда. Бесіда організується з допомогою ретельно продуманої системи питань, що поступово підводять здобувачів до засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірності. В ході застосування методу бесіди використовуються прийоми порушення питань (основних, додаткових, навідних і ін.), обговорення відповідей і думок здобувачів, корегування їх відповідей, прийоми формулювання висновків з бесіди.

Практичні методи навчання. Під час використання практичних методів навчання застосовуються прийоми: постановка завдання, планування його виконання, оперативного стимулювання, регулювання і контролю, аналізу підсумків практичної роботи, виявлення причин недоліків, корегування навчання для повного досягнення мети. До практичних методів відносяться також практичні задачі.

Індуктивні і дедуктивні методи навчання. Індуктивні і дедуктивні методи навчання характеризують спроможність розкривати логіку руху змісту навчального матеріалу. Застосування індуктивних і дедуктивних методів означає вибір певної логіки розкриття змісту теми, яка вивчається: від окремого до загального і від загального до окремого.

Репродуктивні і проблемно-пошукові методи навчання. Практичні роботи репродуктивного характеру відрізняються тим, що їх застосовують за зразком раніше або щойно придбання знань. При цьому, в ході практичної роботи не здійснюють самостійного прирощування знань.

Репродуктивні вправи особливо ефективно сприяють відпрацюванню практичних вмінь і навиків, бо перетворення в навик

вимагає неодноразових дій за зразком.

Проблемно-пошукові методи застосовуються в ході проблемного навчання, а саме, що під проблемною ситуацією треба вважати невідповідність між тим, що вивчається і вже вивченим.

При використанні проблемно-пошукових методів навчання викладач використовує такі прийоми: створює проблемну ситуацію (ставить питання, пропонує задачу, експериментальне завдання), організує колективне обговорення можливих підходів до рішення проблемної ситуації, стимулює висування гіпотез, тощо.

Здобувачі роблять припущення про шляхи вирішення проблемної ситуації, узагальнюють раніше набуті знання, виявляють причини явищ, пояснюють їхнє походження, вибирають найбільш раціональний варіант вирішення проблемної ситуації. Викладач обов'язково керує цим процесом на всіх етапах, а також за допомогою запитань-підказок. Наприклад, бінарні методи: пояснювально-спонукальний і частково-пошуковий, спонукальний і пошуковий.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль здійснюється з дотриманням вимог систематичності та системності, єдності вимог і методики оцінювання, врахування індивідуальних здібностей і можливостей здобувачів, взаємозв'язку програмних результатів навчання, видів навчальної діяльності та критеріїв їх оцінювання, що відображається у тому, що процедура оцінювання повинна враховувати специфіку освітнього компоненту та майбутньої фахової діяльності, дотримання норм та правил академічної доброчесності, відкритості та прозорості, доступності і зрозумілості критеріїв, правил та процедури оцінювання рівня навчальних досягнень.

Контроль навчальної роботи здобувачів початкового рівня вищої освіти денної форми навчання у міжсесійний період здійснюється у перебігу аудиторних занять, що проводяться відповідно до розкладу, а також шляхом перевірки результатів самостійно виконаних ними завдань (самостійної роботи).

Контроль навчальної роботи здобувачів:

1. **Поточний контроль** рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти під час вивчення освітнього компоненту освітньої програми:

1.1. Поточний контроль рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять;

1.2. Підсумкового контролю за змістовою частиною рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти після опанування певної завершеної частини (модулю) навчального матеріалу з освітнього компоненту.

2. **Підсумковий контроль** рівня навчальних досягнень здобувачів

початкового рівня вищої освіти після завершення вивчення освітнього компоненту освітньої програми.

Поточний контроль рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять - здійснюється під час проведення семінарських і практичних занять шляхом:

1) проведення усних форми контрольних заходів:

- *усне опитування* (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, колоквиуми тощо);

- *методи самоконтролю здобувачів* (до них відносяться питання до самоконтролю в НМК тощо);

2) письмові форми контрольних заходів:

- *термінологічний диктант* – дозволяє встановити якою мірою здобувач оволодів понятійним апаратом, доцільне і правильне використання яким у професійній діяльності є показником її високого рівня оволодіння компетентностями та ПРН;

- *тестування* (в т.ч. і самотестування);

3) практичні форми контрольних заходів:

- *юридичний аналіз ситуацій (кейсів)*;

- *складання документів правового характеру*;

- *перевірка завдань до самостійної роботи тощо*;

4) контрольних заходів, які поєднують усні, письмові та практичні форми:

- *робота в малих групах* (сприяє набуттю уміння ефективно працювати в команді за узгодженим планом, виконувати доручення, виявляти ініціативу і брати на себе відповідальність (наприклад, юридичний аналіз ситуації серед здобувачів однієї групи, які поділені на малі групи хто швидше та повно надасть відповідь);

5) елементи новітніх форм контролю (*відповідь за опорним конспектом, опорною схемою або таблицею, виконання аналітичних, практичних завдань тощо*).

Підсумковий контроль за змістовою частиною рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти після завершення вивчення освітнього компоненту освітньої програми проводиться за першою частиною у формі тестування, за другою частиною, у формі контрольної роботи,

Підсумковий контроль рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти після завершення вивчення освітнього компоненту освітньої програми проводиться у формі екзамену.

Перелік питань, що виносяться на екзамен складається з питань, що були предметом розгляду на лекційних, семінарських заняттях, а також з питань, рекомендованих здобувачам для самостійного опрацювання, які тематично охоплюються змістом всієї дисципліни відповідно до цієї робочої навчальної програми.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів

5 балів

Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко, системно та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

4 бали

Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

3 бали

Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

від 1 до 2 балів

Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

0 балів

Оцінюється робота здобувача, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

В роботі наявні порушення принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів

5 балів

Здобувач повно і всебічно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити. Усі види практичних завдань правильно виконані.

та оформлені належним чином.

4 бали

Здобувач розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, оперує поняттями і термінологією, демонструє знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак не може її довести. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, проте допущено помилки у виконанні завдань.

3 бали

Здобувач розкриває не всі питання, винесені для самостійного опрацювання, невпевнено оперує поняттями і термінологією, демонструє знання більшості джерел. При виконанні практичних завдань припускається помилок, виконані завдання оформлені належним чином, однак деякі завдання не виконані.

від 1 до 2 балів

Здобувач у загальних рисах розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, не розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно.

Виконуються лише окремі завдання, винесені на самостійне опрацювання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.

0 балів

В роботі наявні порушення принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання написання здобувачами термінологічного диктанту

5 балів

Здобувач ґрунтовано засвоїв програмний матеріал, повністю надав правильні визначення термінів, відсоток правильних відповідей 86-100 %.

4 бали

Здобувач правильно та повністю надав правильні визначення термінів, проте допустив незначні помилки, деякі неточності, відсоток правильних відповідей 79-85 %.

3 бали

Здобувач не повністю надав правильні визначення термінів, допустив помилки, що свідчить про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу, відсоток правильних відповідей 64-70 %.

від 1 до 2 балів

Здобувач не надав правильні визначення повністю надав правильні визначення термінів або надав визначення із суттєвими помилками, що свідчить про незнання теоретичного матеріалу, відсоток правильних відповідей 27-55 %.

0 балів

В роботі наявні порушення принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання презентації

При оцінці презентації враховуються такі позиції:

1. Зміст
2. Розкрито всі аспекти теми
3. Матеріал викладений у доступній формі
4. Слайди розташовані в логічній послідовності
5. Заключний слайд із висновками
6. Бібліографія з перерахуванням всіх використаних ресурсів
7. Елементи оформлення
8. Зміна слайдів
9. Дизайн
10. Анімація: стандартні, установка ефектів при зміні слайдів
11. Графіки, діаграми, малюнки
12. Елементи творчості
13. Оригінальність і винахідливі приклади

5 балів

У презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю.

4 бали

Презентація має задовольняти всім критеріям нижчого рівня і одному або двом таким: відображає глибокий пошук при дослідженні та застосування навичок мислення високого рівня; показує явне поглиблення та розуміння теми; притягує увагу аудиторії.

3 бали

Проект представляє інформацію структурованої у формі опорного конспекту, зрозуміло для аудиторії. Зроблений акцент на важливих питаннях.

Можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але вони не значні.

від 1 до 2 балів

Проект здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми.

Здобувач повністю не володіє матеріалом, наявний плагіат.

0 балів

В роботі наявні порушення принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання реферату

Викладене розуміння реферату як цілісного авторського тексту визначає критерії його оцінювання: новизна змісту; обґрунтованість вибору джерел; ступінь розкриття сутності питання; дотримання вимог до оформлення.

Новизна змісту:

- а) актуальність теми дослідження;
  - б) новизна й самостійність у постановці проблеми, формулювання нового аспекту відомої проблеми у встановленні нових зв'язків (міжпредметних, внутрішньопредметних, інтеграційних);
  - в) уміння працювати з дослідженнями, аналітичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал;
  - г) наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
  - д) стильова єдність тексту.
- Ступінь розкриття сутності питання:
- а) відповідність плану темі реферату;
  - б) відповідність змісту й плану реферату;
  - в) повнота й глибина знань з теми;
  - г) обґрунтованість способів і методів роботи з матеріалом;
  - е) уміння узагальнювати, робити висновки, зіставляти різні точки зору по одному питанню (проблемі).

Обґрунтованість вибору джерел:

- а) оцінка використаної літератури: чи розглянуті найбільш відомі роботи з теми дослідження (у т.ч. журнальні публікації останніх років, останні статистичні дані, довідки й т.д.).

Дотримання вимог до оформлення:

- а) правильність оформлення посилання на використану літературу, список літератури;
- б) оцінка грамотності й культури викладу (у т.ч. орфографічної, пунктуаційної, стилістичної культури), володіння термінологією;
- в) дотримання вимог до обсягу реферату.

5 балів

Виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання.

4 бали

Виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання.

Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано.

3 бали

Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є

недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті дані неповні відповіді.

від 1 до 2 балів

Тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми

0 балів

Здобувач повністю не володіє матеріалом, наявний плагіат.

Критерії оцінювання повідомлення та есе

При оцінці відповіді необхідно виділити наступні елементи:

1. Актуальність описаної проблеми та реальність запропонованого механізму вирішення даної проблеми.
2. Подання власної точки зору (позиції, ставлення) при розкритті проблеми.
3. Розкриття проблеми на теоретичному рівні (у порівнянні і з обґрунтуваннями).
4. Логіка в аргументації свої точки зору, врахування реальних обставин суспільного життя та власного життєвого досвіду.
5. Оригінальність підходу до вирішення проблем.
6. Узгодженість в тексті ключових тез та аргументів.
7. Несуперечність особистісних суджень.

5 балів

Відображена світоглядна позиція автора, його погляд на сутність проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти громадського життя або особистий досвід.

4 бали

Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) при розкритті проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована фактами громадського життя або особистим досвідом.

Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти.

3 бали

Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована фактами громадського життя або власним досвідом.

Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації.

від 1 до 2 балів

Тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми.

0 балів

Здобувач повністю не володіє матеріалом, наявний плагіат.

Критерії оцінювання тестових завдань

Загальні критерії оцінювання тестових завдань

Оцінка «5 балів» - здобувач дав не менше 90% правильних відповідей.

Оцінка «4 бали» - здобувач дав не менше 51-70% правильних відповідей.

Оцінка «3 бали» - здобувач дав не менше 26-50% правильних відповідей.

Оцінка «2 балів» – здобувач дав менше 25% правильних відповідей.

Критерії оцінювання контрольної роботи

10	Здобувач має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко сформулювати та використовує у своїх відповідях спеціальну термінологію дисципліни, володіє понятійним апаратом, письмова відповідь не містить помилок.
9	Здобувач має міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, але допускає незначні помилки, може чітко сформулювати та використовує у своїх відповідях спеціальну термінологію дисципліни, володіє понятійним апаратом, але може допустити неточності, зустрічаються незначні помилки у письмовій відповіді.
8	Здобувач знає програмний матеріал у повному обсязі, але не вміє самостійно мислити. Відповідь його повна, логічна, але з певними неточностями.
7	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу з питань курсу, виявляє знання і розуміння основних положень, відповідь містить помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
6	Здобувач має початковий рівень знань, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу з дисципліни; здатний з помилками дати визначення понять та термінів, що визначенні в КР, але висновки робить нелогічні, непослідовні
5	Здобувач слабо орієнтується в поняттях, визначеннях, підміняє їх зміст.
4	Здобувач зовсім не володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками та науковими термінами з дисципліни.
3	Робота містить фрагментарний виклад матеріалу.
2	В роботі містяться ознаки плагіату.
0-1	Робота виконана не за своїм варіантом.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова (екзаменаційна) оцінка визначається як сума балів, отриманих у результаті поточного оцінювання та під час складання екзамену.

Екзамен проводиться за білетами.

Складові підсумкової оцінки за екзамен формуються за такими видами:

– результати поточного контролю (результати виконання всіх обов'язкових видів робіт) - (у діапазоні від 0 до 60 балів);

– результати підсумкового контролю (складання екзамену) - (у діапазоні від 0 до 40 балів).

Кількість балів	Критерії оцінювання знань і умінь здобувача
40	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою освітнього компоненту (навчальної дисципліни), у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої у силабусі/робочій програмі навчальної дисципліни. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
35	1. Повне знання матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою у силабусі/робочій програмі навчальної дисципліни. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з освітнього компоненту (навчальної дисципліни), розуміння їх значення для практичної роботи.
30	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
25	1. Знання основного матеріалу, передбаченого силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої силабусом /робочою програмою навчальної дисципліни. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на екзамені за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
20	1. Знання основного матеріалу, передбаченого силабусом /робочою програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни. 3. Помилки у відповіді на екзамені за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
15	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого силабусом /робочою програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на екзамені.
0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого силабусом /робочою програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

При визначенні критеріїв оцінювання відповідей здобувачів на екзамені буде враховуватися:

- повноту і правильність відповіді;
- здатність узагальнювати отриманні знання;

- здатність застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях;
- уміння аналізувати і оцінювати факти, події, інтерпретувати схеми, графіки, діаграми;
- уміння викладати матеріал чітко і послідовно.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ З ДИСЦИПЛІНИ (ФОРМА КОНТРОЛЮ – ЕКЗАМЕН)

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)											Екзамен	Підсумкова оцінка (екзамен)	
Змістова частина 1					Змістова частина 2								
T1	T2	T3	T4	ПК ЗЧ 1	T5	T6	T7	T8	T9	ПК ЗЧ 2			
Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 10	Max 40	Max 100

Здобувачі можуть отримати до 10% бонусних балів за виконання індивідуальних завдань, підготовці презентації англomовної статті з аналізу даних, участь у конкурсах наукових робіт, підготовка та публікація тез, неформальній та інформальній освіті (зокрема, COURSEERA та ін.), за виконання завдань підвищеної складності (конкретне значення визначає викладач).

Оцінка з дисципліни за семестр, що виставляється у «Відомість обліку успішності» індивідуальний навчальний план (залікову книжку) здобувача складається з урахуванням результатів поточного контролю рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти під час вивчення освітнього компонента освітньої програми та результатів підсумкового контролю рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти й оформлюється: за національною системою, за 100-бальною шкалою та за шкалою ECTS.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

100-бальна шкала	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

Інформаційний пакет дисципліни розміщений за посиланням:

<http://dspace.ksau.kherson.ua>

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова (основна) література:

1. Виборчий кодекс України. Закон України від 19.12.2019 № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/396-20>
2. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 № 55-XII. URL: Української РСР від 24.08.1991 № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
3. Загальна декларація прав людини: прийнята та проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 № 217 А (III). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
4. Кодекс адміністративного судочинства України. Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
6. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
7. Положення про Офіс Президента України. Указ Президента України від 25.06.2019. № 436/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436/2019/stru#Stru>
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
9. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
10. Про громадські об'єднання. Закон від 22.03.2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
11. Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22.02.2007 № 698-V (зі змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/698-16>
12. Про державну службу. Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/889-19>
13. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України. Закон України від 15.04.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>
14. Про звернення громадян. Закон України від 02.10.1996. № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
15. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 № 794-VII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
16. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
17. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.
18. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>

19. Про місцеве самоврядування. Закон України від 21.05.1997. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
20. Про місцеві вибори : Закон України від 14.07.2015 № 595-VIII (Закон втратив чинність, крім положень щодо організації та проведення повторних, проміжних, додаткових виборів і заміщення депутатів, обраних у багатомандатному виборчому окрузі, повноваження яких достроково припинені, що діють до наступних чергових або позачергових виборів депутатів місцевих рад). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
21. Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
22. Про органи самоорганізації населення. Закон України від 11.07.2001 р. № 2625-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text>
23. Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент). Закон України від 10.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20#Text>
24. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 № 2365-III (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>
25. Про політичні партії в Україні. Закон України від 5.04.2001 р. № 2365-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
26. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності : Указ Президента України від 10.06.1997 № 503/97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text>
27. Про проголошення незалежності України : постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991 № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>
28. Про прокуратуру. Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
29. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності. Закон України від 15.09.1999 р. № 1045-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>
30. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
31. Про Службу безпеки України. Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>
32. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 № 90-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-%D1%80#Text>
33. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>
34. Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30.06.2004 № 1932-IV (зі змінами). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>

35. Рішення Конституційного Суду України від 05.10.2005 № 6-рп/2005 у справі про здійснення влади народом. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-05#Text>
36. Рішення Конституційного Суду України від 05.10.2005 № 6-рп/2005 у справі про здійснення влади народом. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-05>
37. Рішення Конституційного Суду України від 10.12.2003 № 19-рп/2003 у справі щодо недоторканності та імпідменту Президента України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v019p710-03>
38. Рішення Конституційного Суду України від 16.04.2008 № 6-рп/2008 у справі про прийняття Конституції та законів України на референдумі. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-08#Text>
39. Рішення Конституційного Суду України від 19.05.2004 № 11-рп/2004 у справі про умови дострокового припинення повноважень Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-04>
40. Рішення Конституційного Суду України від 20.06.2019 № 6-р/2019 у справі за конституційним поданням 62 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України «Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України та призначення позачергових виборів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-19>

Допоміжна література:

1. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. – Видання четверте. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 656 с.
2. Буханевич О. Класифікація адміністративних послуг. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2015. № 33. Том. 2. С.10.
3. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко, П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк; ред.: С. Г. Серьогіна; МОНМС України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". - 2-ге вид., переробл. та доповн. - Х.: Право, 2011. - 360 с.
4. Древаль, Ю. Д., Л. М. Лінецький. Принцип верховенства права в теорії та практиці державного будівництва. Diss. ХНУБА, 2019.
5. Етика державного управління : підручник / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський ; за заг. ред. Т. Е. Василевської. – К. : НАДУ, 2015. – 204 с. URL: http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/227/1/VasilevskaTE_Etika_der_ypravl_2015.pdf
6. Камінська Н.В., Демиденко В.О. Теоретико-правові детермінанти конституційних цінностей. Конституційні цінності: правова природа та практика реалізації. Міжнар. науково-практ. конф. (м. Хмельницький, 17 травня 2019 р.). Хм., 2019.
7. Князева О. В. Довіра в дискурсі державного управління. № 1 (2020): Державне будівництво. URL: <http://db.kh.ua/index.php/db/article/view/73>

8. Крутій О.М. Медіація як комунікаційний засіб розвитку корпоративної культури публічного управління в умовах глобалізації. № 2 (2019): Державне будівництво. URL: <http://db.kh.ua/index.php/db/article/view/51>
9. Малиновський В. Я. Публічна служба в Україні: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 312 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15844/1/%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB.%D1%81%D0%BB..pdf>
10. Маріан Ю. Т. Місце громадської організації в розвитку системи координат держави і суспільства. № 2 (2019): Державне будівництво. URL: <http://db.kh.ua/index.php/db/article/view/60>
11. Погосян А. Співвідношення конституційної і правової держави. Юридичний вісник: Науково-публіцистичний журнал. 2011, №1. С. 73-76.
12. Селіванов А.О. Від правової до конституційної держави: шлях теорії та практики еволюційних змін. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63853/02-Selivanov.pdf?sequence=1>
13. Сиволапенко Т. Наукові підходи до вдосконалення механізмів організації стратегічного управління. № 2 (2018): Державне будівництво. URL: <http://db.kh.ua/index.php/db/article/view/3>.
14. Шишак А.О. Систематизація наукових підходів щодо визначення сутності поняття «інновація в публічному управлінні». № 2 (2020): Державне будівництво. URL: <http://db.kh.ua/index.php/db/article/view/111>

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. ScienceRise : Juridical Science : наук. журн. URL: <https://law.sr.org.ua/en/>
2. Всі кодекси України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/t21>.
3. Державна науково-технічна бібліотека України — офіційний вебсайт: <https://dntb.gov.ua/>
4. Електронне наукове фахове видання «Державне будівництво». <http://db.kh.ua/index.php/db/issue/archive>
5. Електронний архів-репозитарій наукових публікацій НПП та студентів Херсонського державного аграрно-економічного університету DSpace URL: <http://dspace.ksau.kherson.ua/>.
6. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
7. Законодавство України. URL: <https://ips.ligazakon.net/resource/legislation>
8. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Законопроекти України. URL: <http://zakon.gov.ua/>
10. Інститут проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого. URL: <http://khp.org/index.php?id=977922698>
11. Інформаційно-правові системи ЛІГА:ЗАКОН: URL: https://platforma.ligazakon.net/informatsiino_ppravovi_systemy/

12. Кафедра публічного управління та права ХДАЕУ. URL: <http://www.ksau.kherson.ua/econom>
13. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (Київ) - офіційний вебсайт: <http://www.nbu.gov.ua/>
14. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого (Київ) - офіційний вебсайт: <https://nlu.org.ua/>
15. Одеська національна наукова бібліотека - офіційний вебсайт: <http://odnb.odessa.ua/>
16. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Сайт Президента України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://president.gov.ua>.
17. Офіційний сайт загальнодержавного науково-практичного фахового видання «Бюлетень Міністерства юстиції України». URL: <https://www.sumyjust.gov.ua/oficijni-vydannya-ministerstva-yustyciyi-ukrayiny/>
18. Офіційний сайт загальнонаціонального журналу «Економіка та право». URL: <http://economiclaw.kiev.ua/index.php/economiclaw/index>
19. Офіційний сайт загальнонаціонального науково-практичного юридичного журналу «Право України». URL: <https://pravoua.com.ua/ua/>
20. Офіційний сайт юридичного журналу «Підприємство, господарство і право». URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/index.php/arkhiv>
21. Офіційний сайт юридичного журналу «Право та інновації». URL: <https://pti.org.ua/index.php/ndipzir/issue/archive>
22. Офіційний сайт юридичного науково-теоретичного щоквартальника «Часопис Київського університету права». URL: <http://kul.kiev.ua/gurnal-chasopis-kup-/chasopis-kijvskogo-universitetu-prava.html>.
23. Правознавець. Електронна бібліотека юридичної літератури. URL: <http://pravoznavec.com.ua>.
24. Радник. Український юридичний портал. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://radnuk.info>.
25. Судово-юридична газета. URL: <https://sud.ua/ru/news>
26. Таврійський науковий вісник Херсонського державного аграрно-економічного університету. Серія: Публічне управління та адміністрування. URL: <http://journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/homepage>
27. Українське право. URL: <https://ukrainepravo.com/>
28. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>.
29. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка - офіційний веб-сайт: <https://korolenko.kharkov.com/>